

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/201/2020
Identifikačné číslo spisu:	8105216311
Dátum vydania rozhodnutia:	17.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8105216311.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu S. Q., pôvodne S. Q. - Q., so sídlom v N., H. XX, IČO: XX XXX XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Patrik HOLINGA s.r.o., so sídlom v Košiciach, Hrnčiarska 2/A, proti žalovanému X.. S. K., pôvodne X.. S. K. - O. K..X..M., so sídlom v J., T. XXX/X, IČO: XX XXX XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Ličákom, so sídlom v Kapušanoch, Záhradná 19/468, o odporovateľnosť právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8 C 123/2005, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2020 sp. zn. 6 Co 26/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 05. októbra 2017 č. k. 8 C 123/2005 - 1051 vo výroku I. určil, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva z 30. septembra 2004, ktorej predmetom je prevod vlastníckeho práva k hnutelným veciam špecifikovaným vo výrokovej časti, uzatvorená medzi žalovaným a spoločnosťou D., je voči žalobcovi právne neúčinná. Vo výroku II. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vo výroku III. vyslovil, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 42a ods. 1, ods. 2 a ods. 4 písm. a/, § 42b ods. 2 a ods. 4 Občianskeho zákonníka. Súd dospel k záveru, že žaloba bola podaná včas, v lehote troch rokov od uzavretia zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, pričom táto bola dodatočne špecifikovaná, čím došlo k odstráneniu väd podanej žaloby. Okrem toho žalobca na pojednávaní 19. septembra 2006, teda v rámci trojročnej lehoty, pri prednese žaloby špecifikoval vyššie uvedený odporovaný právny úkon. Súd uviedol, že medzi stranami nebolo sporné, že pôžička žalobcu vo výške 1 500 000,- Sk bola poskytnutá v júli 2004. Žalobca tak mal v čase uskutočnenia odporovaného právneho úkonu pohľadávku voči spoločnosti D. vyplývajúcu z poskytnutej pôžičky, teda pohľadávka v tom čase už existovala, pričom neskôr sa stala aj vymáhateľnou na základe uznania dlhu spísaného vo forme notárskej zápisnice a súhlasu dlžníka s jej vykonateľnosťou. Súd dospel k záveru, že

žalovaný nadobudol za svoju pohľadávku, ktorá podľa zmluvy z 30. septembra činí 9 000 000,- Sk, hnutelné veci v podstatne vyššej hodnote. Už na dražbe konanej 28. mája 2004 bolo najnižšie podanie určené v sume vyššej ako 14 000 000,- Sk. Navyac znalecký posudok vypracovaný X.. J. na žiadosť spoločnosti patriacej žalovanému stanovil v roku 2005 trhovú cenu výrobnéj linky na sumu 21 000 000,- Sk. Prevodom výrobnéj linky spoločnosti D., po ktorom nasledoval aj prevod nehnuteľnosti, došlo k takému zmenšeniu majetku, že žalobca nemohol reálne uspokojiť svoju pohľadávku z ostatného majetku spoločnosti. Navyše žalovaný ani nepreukázal existenciu tovarových zásob a materiálových vstupov, ktoré mali zostať v spoločnosti, ako aj to, že tieto neboli spotrebované pri výrobe tovaru. Súd zároveň dodal, že celková suma pohľadávky spoločnosti D. za dodávku pramenitej vody činila iba 176 431,-Sk a navyše tento tovar bol neskôr úspešne reklamovaný u spoločnosti D. Súd zároveň dospel k záveru, že obrana žalovaného spočívala iba v jeho tvrdení, že o predmetnej pohľadávke nemal vedomosť, keďže nebola vedená v účtovníctve spoločnosti, nie je postačujúca. Naopak súd sa stotožnil s názorom Krajského súdu v Prešove vyjadreným v rozsudku z 20. septembra 2010, sp. zn. 16 Co 119/2010, o vedomosti žalovaného ukrátiť veriteľa, pričom odvolací súd v rozhodnutí ďalej uviedol, že s ohľadom na záujem žalovaného vstúpiť do spoločnosti, a napokon aj jeho vstup, sa dá predpokladať, že takáto osoba bola uzrozumená so stavom a chodom firmy. Ako dôležitú skutočnosť pre posúdenie vedomosti žalovaného o úmysle dlžníka ukrátiť žalobcu súd vyhodnotil aj výpoveď účtovníčky dlžníka, ktorá v trestnom konaní uviedla, že o pôžičke žalobcu vo výške 1 500 000,-Sk vedela a zároveň v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 17 C 29/2006, uviedla, že žalovaný o stave spoločnosti vedel. Súd ďalej považoval za potrebné poukázať na to, že pri uzatváraní odporovateľného právneho úkonu bol žalovaný jedným z konateľov dlžníka a zároveň aj veriteľom. Navyše ďalší konatelia spoločnosti D.. boli jeho blízki príbuzní, pričom v uvedenom čase neboli rodinné vzťahy medzi nimi naštrbené. Napokon sám žalovaný v rámci svojej výpovede v trestnom konaní 05. apríla 2006 uviedol, že keď videl, ako F.E. J.J. zadlžoval firmu D., žiadal ho o prevedenie výroby na jeho firmu. Keďže darovacia zmluva k stavbe bola uzavretá 28. októbra 2004, neobstojí obrana žalovaného o tom, že sa o pôžičkách spoločnosti dozvedel až v decembri 2005. Súd dospel k záveru, že zo strany žalovaného nebolo preukázané, že nemohol ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa. Na základe vyššie uvedených skutočností súd dospel k záveru, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva z 30. septembra 2004 je voči žalobcovi právne neúčinná, nakoľko došlo k splneniu všetkých podmienok odporovateľnosti tohto právneho úkonu. Súd zároveň dospel k záveru, že vznik práva na náhradu nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože vznikne až ako jeho právny následok. Priznaniu takéhoto práva musí predchádzať rozsudok súdu, ktorým určí, že odporovaný právny úkon dlžníka stratil vo vzťahu k veriteľovi účinnosť. Z uvedeného dôvodu súd zamietol žalobu v časti týkajúcej sa finančnej náhrady toho, čo odporovateľným úkonom ušlo z majetku dlžníka. Pre úplnosť súd dodal, že náhradu by nebolo možné priznať vo vzťahu k pohľadávke vo výške 318 004,80,- Sk vyplývajúcej z reklamovaného tovaru, nakoľko táto nie je vymáhateľná, keďže nebola priznaná súdom resp. uznaná dlžníkom spôsobom umožňujúcim viesť exekúciu na jej vymoženie. Rovnako tak nebol vydaný exekučný titul, ktorý by sa vzťahoval na uplatňované príslušenstvo (úroky z omeškania a trovy) uznaných záväzkov v notárskej zápisnici č. N 105/2005 a notárskej zápisnici č. N 22/2006. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Proti uvedenému rozhodnutiu podali odvolanie žalobca (proti výrokom II. a III.) a žalovaný (proti výrokom I. a III.).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. januára 2020 sp. zn. 6 Co 26/2018 vo výroku I. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a vo výroku II. zrušil (§ 389 ods. 1 písm. b/ CSP) rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP). Odvolací súd považoval odvolacie námietky strán sporu za neopodstatnené. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré odkázal v plnom rozsahu (s výnimkou časti týkajúcej sa trov konania). S odvolacími námietkami strán sporu sa odvolací súd vysporiadal v bodoch 39. a nasl. odôvodnenia rozhodnutia (v rámci časti odôvodnenia, ktorou doplnil odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie). Odvolací súd dospel k záveru, že žaloba o určenie neúčinnosti zmluvy o

zabezpečovacom prevode práva z 30. septembra 2004 bola podaná včas. Odvolací súd konštatoval, že aj zabezpečovací prevod práva upravený v § 553 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy z 30. septembra 2004 patrí medzi odporovateľné právne úkony. Aj podľa názoru odvolacieho súdu je zmluva o zabezpečovacom prevode práva voči žalobcovi neúčinná, keď boli splnené všetky podmienky na určenie jej neúčinnosti. Zároveň dospel k záveru, že odporovateľnosť nemožno riešiť ako predbežnú otázku, keď právna neúčinnosť právneho úkonu je dôsledkom úspešného odporovania. Ustanovenie § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka zakladá veriteľovi priamy nárok domáhať sa náhrady voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech pri splnení podmienky v ňom uvedenej, ktorý však nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože môže nastať až ako jeho právny dôsledok. Taktiež mal za to, že nie je možné vo veci rozhodnúť čiastočným rozsudkom, keďže až po právoplatnosti rozhodnutia má žalobca možnosť domáhať sa peňažnej náhrady. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku I. a II. potvrdil. Odvolací súd zároveň zrušil výrok rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania, keď dospel k záveru, že je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov a nezrozumiteľnosť a vrátil vec v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku (vychádzajúc z obsahu dovolania vo vyhovujúcej časti výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie o určení neúčinnosti právneho úkonu) podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“).

3.1. Namietal, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). V tejto súvislosti v podanom dovolaní namietal, že súdy použili súkromný znalecký posudok, ktorý nemá náležitosti stanovené v zmysle § 209 CSP, súd pochybil pri určení ceny technológie, keď súd zároveň nevysvetlil prečo nepovažoval ZP X. za hodnoverný a prečo považoval ZP X.. J. za hodnoverný, a preto rozhodnutie súdu považoval za nepreskúmateľné, pričom nevysvetlil prečo pri stanovení výšky hodnoty technológie vychádzal z notárskej zápisnice č. N 261/2004, Nz 47352/2004 a ZP č. 1/05 X.. J.. Dovolateľ zároveň namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho podstatnou odvolacou argumentáciou: a/ rozhodnutie odvolacieho súdu je neodôvodnené, keď nezdôvodnil prečo pri stanovení výšky hodnoty technológie vychádzal z notárskej zápisnice č. N 261/2004, Nz 47352/2004 a ZP č. 1/05 X.. J.; b/ súd sa nezaoberal s námietkou preklúzie ohľadom pohľadávky vo výške 8 500 000,- Sk (Nz č. 22/2006 z 24. januára 2006), pričom, ak by sa ňou zaoberal, dospel by k záveru o preklúzii danej pohľadávky; c/ súd neurčil presne výšku toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku v zmysle § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka, t. j. do akej výšky môže veriteľ požadovať uspokojenie svojej pohľadávky; d/ žalovaný v odvolaní poukázal na úžernícke úroky a úroky z omeškania a na ustanovenie § 39a Občianskeho zákonníka, resp. § 265 Obchodného zákonníka. Mal za to, že súd by sa mal v danom prípade zaoberať zjavnou neplatnosťou zmlúv o pôžičke, ktoré poskytol žalobca spoločnosti D. v časti o dojednanom úroku, resp. dojednanom úroku z omeškania, súd sa nezaoberal touto námietkou vznesenou v odvolaní a vo vyjadrení z 25. októbra 2010; e/ žalovaný poukázal na konanie vedené na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 31 T 55/88, v ktorom súd odsúdil za trestný čin poškodzovania veriteľa iba F.. J.J., pričom týmto záverom mal byť súd prvej inštancie viazaný v zmysle § 135 ods. 1 O.s.p. Keďže v čase odporovaného právneho úkonu, spoločnosť zaväzovalo konanie dvoch konateľov spoločne a úmysel ukrátiť žalobcu u jedného z nich neexistoval, hoci musí byť preukázaný v tomto prípade u oboch konateľov, ktorí dokumenty podpísali, nie je preukázaná existencia úmyslu ukrátiť žalobcu u dlžníka - spoločnosti D., odvolací súd k tejto otázke stanovisko neuviedol; f/ súd nevzal pri posudzovaní snahy o ukrátenie veriteľa na vedomie skutočnosť, že úver banke zaplatil žalovaný, hoci súd mal o tom vedomosť a doklady, a k tejto argumentácii odvolací súd neuviedol žiadne stanovisko; g/ súd nesprávne vyhodnotil svedeckú výpoveď E. J., v dôsledku čoho považoval rozhodnutie za nepreskúmateľné. Súd tiež nevysvetlil prečo použil výpoveď účtovníčky dlžníka v trestnom konaní a konaní sp. zn. 17 C 2/2006, pričom súdy nesprávne vyhodnotili svedeckú výpoveď účtovníčky, na základe čoho dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam; h/mal za to, že v konaní nebola preukázaná existencia úmyslu ukrátiť žalobcu dlžníkom. Podľa názoru žalovaného žalovaný v tomto konaní nad všetky pochybnosti jasne preukázal, že X.. K. nemohol ani pri náležitej starostlivosti poznať a rozpoznať úmysel ukrátiť veriteľa. Mal za to, že súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Dovolateľ zároveň v súvislosti s vadou v zmysle §

420 písm. f/ CSP namietal vo vzťahu k preklúzii práva odporovať právnomu úkonu prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá mala podľa dovolateľa spočívať v tom, že odvolací súd sa bez akéhokoľvek vysvetlenia odklonil od rozhodnutia najvyšších súdnych autorít (uznesenie NS SR sp. zn. 5 Obo 137/2006). Súd sa odchýlil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu bez dostatočného zdôvodnenia daného odklonu. Dovolateľ mal taktiež za to, že zásah do právnej istoty spočíval vo vzťahu k posúdeniu právnej otázky viazanosti súdu inými rozhodnutiami v zmysle § 193 CSP.

3.2. V dovolaní (poznámka dovolacieho súdu: ako vychádza z jeho obsahu) taktiež namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Odvolací súd nesprávne posúdil právnu otázku, keď dospel k záveru, že: „veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu nemusí byť s dlžníkom v právnom vzťahu; veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu nemusí mať voči dlžníkovi existujúcu pohľadávku (je jedno, či splatnú alebo neplatnú).“ Ako otázku doposiaľ neriešenú dovolacím súdom naformuloval nasledovnú otázku (v dvoch verziách, pričom podľa názoru dovolateľa môžu platiť obe): „1. veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu musí byť s dlžníkom v právnom vzťahu, 2. veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu musí mať voči dlžníkovi existujúcu pohľadávku (je jedno, či splatnú alebo neplatnú).“ Podľa názoru dovolateľa pohľadávka musí existovať v čase odporovateľného právneho úkonu, ak v tomto čase neexistuje, nie je možné ukrátiť a teda nie je možné mať úmysel to ukrátiť. Dovolateľ mal za to, že pohľadávka v zmysle § 42 a nasl. Občianskeho zákonníka musí v čase odporovateľného právneho úkonu existovať, nemusí byť splatná, nemusí byť vymáhateľná, a v čase rozhodovania súdu musí byť vymáhateľná. Pohľadávkami veriteľa, ktoré nespĺňajú uvedené podmienky, sa súd v konaní o odporovateľnosť nemá zaoberať. Dovolateľ zároveň vymedzil ako ďalšiu právnu otázku dovolacím súdom doposiaľ neriešenú otázku, že: „zabezpečovací prevod práva (ak ním dôjde k právnomu znehodnoteniu majetku dlžníka) možno napadnúť odporovacou žalobou iba do jeho realizácie, t. j. odporovacou žalobou je možné napadnúť zabezpečovací prevod práva iba do momentu, keď plní zabezpečovaciu funkciu (nedochádza k prevodu majetku dlžníka, iba k jeho právnomu znehodnoteniu).“ V tejto súvislosti uviedol, že v prípade zabezpečovacieho práva k majetku nejde o právny úkon, ktorý je možné napadnúť odporovacou žalobou, keďže v danom prípade ide o formu zabezpečenia splnenia záväzku dlžníka. Zabezpečovací prevod plní funkcie zabezpečovaciu a uhradzovaciu. V danom prípade došlo k realizácii zabezpečenia na základe dohody strán (čl. V. 2 zmluvy o zabezpečovacom prevode práva z 30. septembra 2004) t. j. na základe dohody strán došlo k tomu, že v dôsledku riadneho a včasného neplnenia záväzku spoločnosti D. voči odporcovi sa tento stal definitívnym vlastníkom veci, ktorá pôvodne slúžila iba na zabezpečenie záväzku a záväzok spoločnosti D. voči nemu zanikol. K realizácii došlo teda na základe dohody podľa čl. V. 2, ktorá sa považuje za samostatný právny úkon odlišný od zabezpečovacieho prevodu práva (hoci uzatvorený v rámci zmluvy o zabezpečovacom prevode práva), na základe ktorého došlo k prevodu vlastníckeho práva na žalovaného. Zabezpečovací inštitút možno napadnúť odporovacou žalobou iba do momentu, kým nedôjde k realizácii zabezpečenia, teda iba kým plní zabezpečovaciu funkciu. Potom, po realizácii, je potrebné napadnúť dohodu v zmysle čl. V. ods. 2, ide o samostatný právny úkon. V tomto prípade nejde o právny úkon, ktorý je možné napadnúť odporovacou žalobou a preto nie je splnená podmienka v zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dovolateľ ďalej naformuloval vo vzťahu k preklúzii nasledovné otázky: „1. V prípade, ak dlžník uzatvoril viac odporovaných úkonov, musí veriteľ uplatniť v každom konaní osobitne (o odporovateľnosti každého konkrétného právneho úkonu dlžníka) všetky svoje pohľadávky, uspokojenie ktorých chce veriteľ v zmysle § 42b ods. 4 požadovať z toho, čo ušlo z dlžníkovho majetku odporovanými právnymi úkonmi - a to včas, v lehote troch rokov od toho, ktorého úkonu. 2. Súd skúma preklúziu osobitne pri každej uplatnenej pohľadávke veriteľa a to v každom konaní (o odporovateľnosti každého konkrétného právneho úkonu dlžníka), t. j. súd môže preklúziu vysloviť osobitne pre každú pohľadávku a to osobitne v každom konaní, teda v jednom konaní môže byť konkrétna pohľadávka prekludovaná a v inom nie. 3. V spore o odporovateľnosť je veriteľ v zmysle § 42a ods. 1 a § 42b ods. 4 veriteľom iba ohľadom tých pohľadávok, ktoré v každom konaní o odporovateľnosť právneho úkonu dlžníka včas uplatnil (v lehote 3 rokov od odporovaného právneho úkonu), a to osobitne v spore o odporovateľnosť každého konkrétného právneho úkonu dlžníka.“

3.3. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu zamietne, alebo žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalovaný, v neprospech ktorého bolo rozhodnuté, zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

8. 1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolať, ktorý ako vyplýva z obsahu dovolania (článok 11 CSP a § 124 ods. 1 CSP) napadol dovolaním potvrdzujúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie o určení neúčinnosti právneho úkonu, pričom v prvom rade vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolačný súd preto

skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Žalovaný namietal, že procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Žalovaný v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP v prvom rade namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, mal za to, že je nepreskúmateľné, keď odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami a právnymi otázkami.

14. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v podstatných bodoch naň odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami (body 39. a nasl. rozsudku odvolacieho súdu). Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovoláním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení.

16.1. Dovolací súd navyše pri posudzovaní dôvodnosti všeobecne namietaného porušenia procesných práv dovolateľa nezistil také nedostatky v postupe súdov nižšej inštancie, ktoré by odôvodňovali záver,

že ich výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia zmätočné. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplyva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

16.2. Vzhľadom na dovolacie námietky žalovaného, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami týkajúcimi sa hodnoty výšky hnuiteľných vecí, odvolací súd v rozhodnutí dospel k záveru o zmenšení majetku dlžníka, pričom v konaní nebolo rozhodnou určenie výšky hodnoty týchto vecí, ale preukázanie skutočnosti, že došlo k úbytku na dlžníkovom majetku a nemožnosti uspokojenia sa s iného majetku dlžníka. Preto stanovenie presnej hodnoty uvedených nehnuteľností by boli vzhľadom na postačenie zistenia zmenšenia majetku vo vzťahu k predmetu konania nadbytočným a nepodstatným zistením.

16.3. V súvislosti s námietkami dovolateľa týkajúcimi sa procesu zisťovania skutkového stavu, prijatých skutkových záverov, dokazovania a hodnotenia dôkazov, dovolací súd poukazuje aj na body 19. a 19.1. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

16.4. K námietke týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadom posúdenia preklúzie žalobcom uplatneného nároku, dovolací súd poukazuje, že odvolací súd podrobne zdôvodnil, prečo v danom prípade nedošlo k preklúzii (viď body 39. a nasl. rozhodnutia odvolacieho súdu a bod 42. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie). V súvislosti s námietkou nesprávneho právneho posúdenia otázky preklúzie žalobcom uplatneného nároku, dovolací súd poukazuje na bod 20. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

16.5. K námietke týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadom tvrdení žalobcu o zjavnej neplatnosti zmlúv o pôžičke z dôvodu úžerníckych úrokov a úrokov z omeškania, dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa s uvedenou otázkou vysporiadal v bode 41. odôvodnenia rozhodnutia, keď dospel k záveru, že žalovaným uvádzané ustanovenie §39a Občianskeho zákonníka nie je možné aplikovať na prejednávaný prípad.

16.6. Záver, prečo súdy určili neúčinnosť právneho úkonu - zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, súdy dostatočne odôvodnili. Skutočnosť, že dovolateľ sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

17. Dovolací súd považuje za potrebné vzhľadom na námietky dovolateľa zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Žalovaný tak neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19. Žalovaný v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP ďalej súdom nižšej inštancie vytýkal nedostatky v zistenom skutkovom stave a v nesprávnom hodnotení dôkazov, dovolací súd uvádza, že nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je dovolacia námietka týkajúca sa (prípadného) nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

19.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu, sú povolané súdy prvej a

druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodení skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (tu porovnaj aj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak tieto vady v predjednávanej veci nezistil.

20. Žalovaný v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP ďalej namietal aj odklon súdov od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke právneho posúdenia uplynutia trojročnej prekluzívnej lehoty, a to aj vo vzťahu k odstráneniu väd žaloby, ako aj že súdy nesprávne posúdili viazanosť súdu inými rozhodnutiami v zmysle § 193 CSP. Dovolateľ tak v zmysle vady § 420 písm. f/ CSP namietal nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

21. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

22. Žalovaný ďalej namietal, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Hoci v úvode dovolania citoval ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP, z obsahu dovolania a z dovolateľom zvolených formulácií vyplýva, že prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

23. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

24. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 8., 8.1. a 9. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

25. Žalovaný prípustnosť jeho dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a to vo vzťahu k ním vymedzeným jednotlivým otázkam.

25.1. Pokiaľ dovolateľ zastáva názor, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí v dovolaní v spojitosti s týmto tvrdením vysvetliť svoje presvedčenie, že odvolací súd riešil dosiaľ dovolacím súdom neriešenú otázku.

26. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

27. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková

otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

27.1. Ak v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP.

27.2. Rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej v civilnom sporovom konaní predchádza činnosť, v rámci ktorej súd rieši celý rad otázok, ktoré majú rôzny význam pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Je potrebné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, ktorý by mohol a mal podrobiť posúdeniu všetko, čím sa zaoberal súd prvej a druhej inštancie. Z povahy dovolania a dovolacieho konania vyplýva, že najvyšší súd nemôže posudzovať všetky procesnoprávne a hmotnoprávne otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinstančným, odvolacím a dovolacím konaním).

28. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

29. Naostatok treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky vyššie uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

30. Dovolateľ v dovolaní vymedzil tri okruhy (ktoré považoval za otázky právneho významu), pričom prvotne uviedol, že odvolací súd nesprávne posúdil právne otázky, ktorými dospel k záveru, že: „veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu nemusí byť s dlžníkom v právnom vzťahu; veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu nemusí mať voči dlžníkovi existujúcu pohľadávku (je jedno, či splatnú alebo neplatnú - poznámka dovolacieho súdu zrejme majúť na mysli nesplatnú).“ Dovolateľ preto ako otázku doposiaľ neriešenú dovolacím súdom naformuloval nasledovné otázky: „1. veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu musí byť s dlžníkom v právnom vzťahu, 2. veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu musí mať voči dlžníkovi existujúcu pohľadávku (je jedno, či splatnú alebo neplatnú - poznámka dovolacieho súdu zrejme majúť na mysli nesplatnú).“

31. Dovolací súd k takto dovolateľom vymedzeným otázkam (ktoré dovolateľ vyšpecifikoval všeobecne a „rámcovo“ bez konkrétneho vzťahu k prejednávanej veci) uvádza, že otázku, či veriteľ musí byť v čase odporovateľného právneho úkonu v právnom vzťahu s dlžníkom, dovolateľ v odvolacom konaní nenamietal (v ktorom namietal, že nie všetky pohľadávky veriteľa existovali v čase uzatvorenia odporovateľného právneho úkonu). Odvolací súd, vychádzajúc z obsahu odvolania, sa nezaoberal právnymi otázkami, ktoré nastolil dovolateľ až v podanom dovolaní. Predmetná „dovolacia“ otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Navyše súdy dospeli k záveru, že žalobca mal v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu pohľadávku voči dlžníkovi vyplývajúcu z poskytnutej pôžičky.

31.1. Zároveň otázku, či: „veriteľ v čase uzatvárania odporovaného úkonu musí mať voči dlžníkovi

existujúcu pohľadávku (je jedno, či splatnú alebo neplatnú).“ Dovolateľ vymedzil všeobecne bez vzťahu k prejednávanej veci. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva, že súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca mal v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu pohľadávku voči dlžníkovi vyplývajúcu z poskytnutej pôžičky, teda pohľadávka v tom čase existovala, pričom neskôr sa stala aj vymáhateľnou na základe uznania dlhu spísaného vo forme notárskej zápisnice a súhlasu dlžníka s jej vykonateľnosťou. Odvolací súd na doplnenie správnosti záverov súdu prvej inštancie uviedol, že je nepochybné, že žalobca disponuje 2 exekučnými titulmi, ktorými sú notárske zápisnice obsahujúce vyhlásenie o uznaní záväzku/dlhu a súhlase dlžníka s exekúciou. Pričom námietku žalovaného o tom, že nie všetky pohľadávky existovali v čase uzatvorenia odporovateľného právneho úkonu vyhodnotil tak, že uvedené nemá vplyv na správnosť napadnutého rozsudku. Odvolací súd zároveň dodal, že pre aplikáciu ustanovenia §42a Občianskeho zákonníka je podstatným preukázateľný a objektívne daný dôvod na úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu, aj keď veriteľ v čase uzatvárania takéhoto úkonu nebol s dlžníkom v právnom vzťahu, ak takýto nárok uplatnil v lehote 3 rokov od uzavretia odporovateľného úkonu a je objektívne preukázané, že žalovaný takýto úmysel za daných okolností pri náležitej starostlivosti musel poznať. Súd tak dospeli k záveru, že veriteľ mal v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu existujúcu pohľadávku voči veriteľovi, ako aj že žalobca disponuje dvomi exekučnými titulmi vo vzťahu k dlžníkovi.

31.2. Dovolateľ uviedol z pohľadu požiadaviek vyplývajúcich z obsahu ním uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa jeho názoru došlo pri právnom posudzovaní veci odvolacím súdom. V tejto súvislosti dovolací súd, keď dovolateľ v dovolaní namieta správnosť právnych záverov súdov, opätovne zdôrazňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

31.3. Dovolací súd navyše považuje za potrebné dodať, že uvedené otázky všeobecne nastolené dovolateľom sa týkajú otázky vecnej legitimácie veriteľa a vo vzťahu k týmto otázkam (nad rámec prejednávanej veci bez posudzovania relevancie aplikovateľnosti na prejednávanú vec a správnosti riešenia tejto otázky odvolacím súdom) poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 224/2017, v ktorom v súvislosti s posúdením aktívnej legitimácie žalobkyne v otázke, či možno účinne odporovať právnomu úkonu vtedy, keď v čase jeho urobenia neexistoval záväzkovo-právny vzťah, z ktorého vznikla pohľadávka nad rámec uviedol, že: „poukazuje na to, že najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 142/2002, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 63/2004, dospel k záveru, že „pre aplikáciu ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka je podstatným preukázateľný a objektívne daný dôvod na úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu, aj keď veriteľ v čase uzatvárania takéhoto úkonu nebol s dlžníkom (darcom) v právnom vzťahu, ak takýto nárok uplatnil v lehote troch rokov od uzavretia odporovateľného úkonu (darovacej zmluvy) a je objektívne preukázané, že obdarovaný takýto úmysel za daných okolností pri náležitej starostlivosti musel poznať“. Toto rozhodnutie sa bezpochyby týkalo aktívnej legitimácie veriteľa, ktorý v čase urobenia odporovateľného právneho úkonu nebol ešte s dlžníkom v žiadnom právnom vzťahu (takže v tom čase ani neexistovala pohľadávka). Pokiaľ tieto právne závery obstoja vtedy, keď v čase urobenia odporovateľného právneho úkonu absentuje existencia akéhokoľvek právneho vzťahu veriteľa a dlžníka, o to viac sú opodstatnené vtedy, keď odporovateľnému právnomu úkonu časovo predchádzali ich obchodné transakcie, v súvislosti s ktorými a v nadväznosti na ktoré bol založený aj ich záväzkovo-právny vzťah. Žalovaný pritom sám v dovolaní potvrdil, že 9. februára 2009 existovala pohľadávka žalobkyne. Obsah dovolania nasvedčuje ďalej tomu, že žalovaný zastáva názor, podľa ktorého prípustnosť jeho dovolania vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP z dôvodu, že dosiaľ dovolacím súdom nebola vyriešená právna otázka, či môže byť odporovateľný právny úkon, ktorý bol urobený ešte pred založením právneho vzťahu, z ktorého vzišla veriteľova pohľadávka. Táto argumentácia žalovaného súvisí s otázkou uvedenou v bode 17. tohto uznesenia dovolacieho súdu, preto najvyšší súd aj v spojitosti s tým poukazuje na právne závery vyjadrené v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 142/2002, ktoré sa týkali prípadu, v ktorom pri uzatváraní odporovateľného právneho úkonu ešte neexistoval záväzkovo-právny vzťah, z ktorého vzišla pohľadávka. Žalovaný teda v dovolaní neopodstatnene tvrdí, že táto, ním nastolená právna otázka, nebola dosiaľ najvyšším súdom vyriešená.“ Zároveň dovolací súd dáva do pozornosti, že vo vzťahu k otázke

výkladu pojmu vymáhateľná pohľadávka Veľký senát občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR v rozhodnutí sp. zn. 1 VCdo 1/2022 dospel k záveru, že vymáhateľná pohľadávka v zmysle ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať pred súdom v základnom konaní (pozri aj R 44/2001).

32. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dané otázky nastolené žalovaným v dovolaní nemajú v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

33. Žalovaný zároveň v dovolaní vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu preklúzie nároku žalobcu na podanie odporovacej žaloby/odporovanie právneho úkonu odvolacím súdom uviedol, že dovolací súd doposiaľ neriešil nasledovné otázky: „1. v prípade, ak dlžník uzatvoril viac odporovaných úkonov, musí veriteľ uplatniť v každom konaní osobitne (o odporovateľnosti každého konkrétného právneho úkonu dlžníka) všetky svoje pohľadávky, uspokojenie ktorých chce veriteľ v zmysle § 42b ods. 4 požadovať z toho, čo ušlo z dlžníkovho majetku odporovanými právnymi úkonmi - a to včas, v lehote troch rokov od toho, ktorého úkonu. 2. Súd skúma preklúziu osobitne pri každej uplatnenej pohľadávke veriteľa a to v každom konaní (o odporovateľnosť každého konkrétného právneho úkonu dlžníka), t. j. súd môže preklúziu vysloviť osobitne pre každú pohľadávku a to osobitne v každom konaní, teda v jednom konaní môže byť konkrétna pohľadávka prekludovaná a v inom nie. 3. V spore o odporovateľnosť je veriteľ v zmysle § 42a ods. 1 a § 42b ods. 4 veriteľom iba ohľadom tých pohľadávok, ktoré v každom konaní o odporovateľnosť právneho úkonu dlžníka včas uplatnil (v lehote 3 rokov od odporovaného právneho úkonu), a to osobitne v spore o odporovateľnosť každého konkrétného právneho úkonu dlžníka.“

34. V danom prípade možno uzavrieť, že ide o polemiku dovolateľa s právnym posúdením veci odvolacím súdom, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu ani nespočívalo na vyriešení týchto „otázok“. Zo zvolených formulácií dovolateľa a nastolených polemík možno dospieť k záveru, že dovolateľ sa nestotožnil s právnym posúdením otázky preklúzie nároku na odporovanie právneho úkonu. Ani v prípade perfektného vymedzenia danej právnej otázky, by v prípade takejto otázky nenastolil v danom prípade právnú otázku zásadného významu vo svetle vyššie uvedeného výkladu, keďže nespornú odpoveď na to, v akej lehote a od uskutočnenia akého právneho úkonu dochádza k preklúzii, možno bez akýchkoľvek výkladových pochybností nájsť v zákonom ustanovení § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka, z ktorého aj súdy vychádzali.

35. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dané otázky nastolené žalovaným v dovolaní nemajú v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

36. Žalovaný v dovolaní ďalej v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vymedzil otázku, že: „zabezpečovací prevod práva (ak ním dôjde k právnemu znehodnoteniu majetku dlžníka) možno napadnúť odporovacou žalobou iba do jeho realizácie, t. j. odporovacou žalobou je možné napadnúť zabezpečovací prevod práva iba do momentu, keď plní zabezpečovaciu funkciu (nedochádza k prevodu majetku dlžníka, iba k jeho právnemu znehodnoteniu).“ Pričom mal za to, že: „v prípade zabezpečovacieho prevodu práva nejde o právny úkon, ktorý je možné napadnúť odporovacou žalobou“. V tejto súvislosti uviedol, že v prípade zabezpečovacieho prevodu práva k majetku nejde o právny úkon, ktorý je možné napadnúť odporovacou žalobou, keď v danom prípade ide o formu zabezpečenia splnenia záväzku dlžníka. Poukázal, že zabezpečovací prevod plní funkcie zabezpečovaciu a uhradzovaciu. V danom prípade došlo k realizácii zabezpečenia na základe dohody strán (čl. V. 2 zmluvy o zabezpečovacom prevode práva z 30. septembra 2004) t. j. na základe dohody strán došlo k tomu, že v dôsledku riadneho a včasného neplnenia záväzku spoločnosti D. voči odporcovi sa tento stal definitívnym vlastníkom vecí, ktorá pôvodne slúžila iba na zabezpečenie záväzku a záväzok spoločnosti D. voči nemu zanikol. K realizácii došlo teda na základe dohody podľa čl. V. 2, ktorá sa považuje za samostatný právny úkon odlišný od

zabezpečovacieho prevodu práva (hoci uzatvorený v rámci zmluvy o zabezpečovacom prevode práva), na základe ktorého došlo k prevodu vlastníckeho práva na žalovaného. Zabezpečovací inštitút možno napadnúť odporovacou žalobou iba do momentu, kým nedôjde k realizácii zabezpečenia, teda iba kým plní zabezpečovaciu funkciu. Potom, po realizácii, je potrebné napadnúť dohodu, v zmysle čl. V. ods. 2 ide o samostatný právny úkon. V tomto prípade nejde o právny úkon, ktorý je možné napadnúť odporovacou žalobou a preto nie je splnená podmienka v zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka.

37. Dovolateľ v danom prípade vymedzil otázku, od riešenia ktorej nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Je zrejmé, že dovolateľ sa v dovolaní domáha posúdenia otázky odporovateľnosti „spôsobu výkonu realizácie zabezpečovacieho prevodu práva“, a posúdenia jeho funkcie (zabezpečovacej), ktorú odvolací súd neposudzoval, keď predmetom konania bola ako odporovateľný právny úkon samotná zmluva o zabezpečovacom prevode práva. V danom prípade odvolací súd posudzoval otázku, či samotná zmluva o zabezpečovacom prevode práva ako právny úkon je právnym úkonom, ktorý možno odporovať, pričom predmetom posúdenia nebol spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva. Takto žalovaným vymedzená otázka nie je v kontexte prejednávanej veci otázkou zásadného právneho významu, pretože od nej nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

38. Predmetná „dovolacia“ otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takých záverov, výlučne na ktorých spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľom nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

38.1. V tejto súvislosti dovolací súd, keď dovolateľ v dovolaní namieta správnosť právnych záverov súdov, opätovne zdôrazňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

39. Dovolací súd považuje za potrebné nad rámec dodať, že v danom prípade odvolací súd posudzoval otázku, či zmluva o zabezpečovacom prevode práva je právnym úkonom, ktorý možno odporovať, pričom v prípade posúdenia tejto otázky sa dovolací súd stotožňuje so záverom vysloveným odvolacím súdom. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd dospel k záveru, že Občiansky zákonník v § 42a za predmet odporovateľnosti označuje právne úkony. Keďže okruh týchto právnych úkonov neobmedzuje, môže ísť o úkony dvojstranné, jednostranné, odplatné a bezodplatné a iné právne úkony. Podstatné je, že ide o taký právny úkon, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Nemusia to byť úkony, ktorými dochádza k scudzeniu majetku dlžníka. Stačí, že ide o také úkony, ktoré znižujú majetkovú podstatu dlžníka na úkor veriteľa. Je nepochybné, že aj zabezpečovací prevod práva upravený v § 553 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy z 30. septembra 2004 medzi takéto právne úkony patrí. Odvolací súd zároveň uviedol, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva môže byť uzavretá iba medzi veriteľom a dlžníkom, nie aj treťou osobou. Písomná forma zmluvy je obligatórna (§ 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Právo prevedené zabezpečovacím prevodom má povahu práva prevedeného s rozvázovacou podmienkou, že zabezpečený záväzok sa splní. Zabezpečovacia funkcia tohto prostriedku spočíva v tom, že nevýhoda z dočasnej straty prevedeného práva pôsobí na dlžníka, aby splnením záväzku opäť získal predchádzajúce právne postavenie. Pri splnení zabezpečeného záväzku veriteľ je povinný opäť dlžníkovi umožniť výkon práva v rozsahu jeho prevodu a vydať dlžníkovi všetko, čo z prevedeného práva získal. Len čo dlžník splní svoj zabezpečený dlh, zaniká aj zabezpečenie prevodom práva. Teda dlžník opäť nadobúda právo prevedené na veriteľa. Na rozdiel od záložného práva pri tomto zabezpečení záväzku sa prevádza vlastníctvo, ak predmetom prevodu je takéto právo. V prejednávanej veci dlžník bez akýchkoľvek pochybností svoj dlh nesplnil, v dôsledku čoho ani nemohol nadobudnúť späť vlastnícke právo prevedené na veriteľa zmluvou o zabezpečovacom prevode práva.

39.1. Dovolací súd navyše považuje za potrebné poznamenať (v súvislosti s obsahom dovolateľom nastolenej otázky a jej naviazaním na funkciu zabezpečovacieho prevodu práva), že zabezpečovací

prevod práva v zmysle § 553 Občianskeho zákonníka v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2007 plnil len zabezpečovaciu funkciu.

40. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že daná otázka nastolená žalovaným v dovolaní nemá v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

41. Z uvedeného je zrejmé, že vo vzťahu k vyššie uvádzaným otázkam nebolo možné uskutočniť meritorný dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania, a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

42. Keďže otázky nastolené žalovaným v dovolaní nemajú v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania), znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v dôsledku čoho prípustnosť jeho dovolania nevyplýva, dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, ako aj dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP, dovolací súd dovolanie žalovaného v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

43. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

44. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.